

הברכות על קריאת המגילה: לאנשים ולנשים

(1) שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה סימן תרצב סעיף א

א – הקורא את המגילה מברך לפניו ג' ברכות: על מקרא מגילה, ושעשה נסים, ושהחיינו; וביום אינו חוזר ומברך שהחיינו; הגה: וי"א דאף ביום מברך שהחיינו (טור בשם ר"ת והרא"ש והמגיד), וכן נוהגין בכל מדינות אלו ... ולאחריו נוהגין לברך הרב את ריבנו וכו'... הגה: ונהגו לומר בלילה: אשר הניא, אבל לא ביום (כל בו וב"י בשם א"ח), ואין לברך אחריה אלא בצבור
ג – אע"פ שיצא כבר, מברך להוציא את אחר ידי חובתו

(2) משנה ברורה שם

(י) אע"פ שיצא כבר מברך וכו' - וכ"ש דיכול להוציאם בקריאה אע"פ שיצא כבר ומ"מ יש פוסקין שסוברין לענין ברכה אם יודעין בעצמן לברך יברכו בעצמן כיון שהוא כבר יצא בקריאה ומנהג העולם להקל להוציאן בכל גווי ועיין לעיל סימן תקפ"ה במ"ב סק"ה:
(יא) להוציא את אחר י"ח - ויקראנה לנשים אחר שיצא מביהכ"נ דמצוה שיצא בעצמו בקריאת הצבור... וכשהוא מברך לנשים טוב שיברך לשמוע מגילה כי יש פוסקים שסוברין דאשה אינה חייבת בקריאה רק לשמוע

(3) שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה סימן תרפ"ט סעיף א-ב

א – הכל חייבים בקריאתה, אנשים ונשים וגרים ועבדים משוחררים
ב – אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו... וי"א שהנשים אינם מוציאות את האנשים. הגה: וי"א אם האשה קוראה לעצמה מברכת לשמוע מגילה, שאינה חייבת בקריאה (מרדכי פ"ק דמגילה)

(4) משנה ברורה שם

(ז) וי"א שהנשים אינם מוציאות וכו' - ולא דמי לנר חנוכה, דשאני מגילה דהוי כמו קריאת התורה ופסולה מפני כבוד הצבור ולכן אפילו ליחיד אינה מוציאה משום לא פלוג, וגם דאפשר דאשה אינה חייבת בקריאה רק לשמוע וכדלקמיה ומקרי שאינה מחוייבת בדבר לגבי איש אבל אשה מוציאה את חברתה:

(5) תלמוד בבלי מגילה דף ד עמוד א

ואמר רבי יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה מפני שאף הן היו באותו הנס

(6) תלמוד בבלי ערכין דף ב עמוד ב

הכל כשרין לקרות את המגילה, לאתויי נשים

(7) רש"י שם

לאתויי נשים שחייבות במקרא מגילה וכשרות לקרותה ולהוציא זכרים ידי חובתם

8 תוספות מסכת מגילה דף ד עמוד א

חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום - אומר ר"י דאף על גב דמברך זמן בלילה חוזר ומברך אותו ביום דעיקר פרסומי ניסא הוי בקריאה דיממא וקרא נמי משמע כן דכתיב וליילה ולא דומיה לי כלומר אף על גב שקורא ביום חייב לקרות בלילה והעיקר הוי ביממא כיון שהזכירו הכתוב תחילה...

9 באר היטב סימן תרצב ס"ק ו

ואם מברך לנשים יברך לשמוע מגילה ב"ח, אבל לא יברך שהחיינו

10 רמב"ם הלכות ברכות פרק יא הלכה י

אחד העושה מצוה לעצמו ואחד העושה אותה לאחרים מברך קודם עשייתה אקב"ו לעשות, אבל אינו מברך שהחיינו אלא על מצוה שעושה אותה לעצמו

11 שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפה י

קודם שיתקע יברך לשמוע קול שופר ויברך שהחיינו, הגה: ואין חילוק בין אם יברך לעצמו, או שכבר יצא ומברך להוציא אחרים

12 בית יוסף אורח חיים סימן תרצב

וכתוב עוד שם (אות ז) ירושלמי לא אמרו ברכה לאחריה אלא בצבור

13 ביאור הלכה סימן תרצב

אלא בצבור - הנה בב"י כתב דארחות חיים כתב כן בשם הירושלמי, ועיין בא"ר דהוכיח מכמה פוסקים דמברך אפילו ביחיד, ועיין בביאור הגר"א דמירושלמי ג"כ אין ראייה דלא קאי אלא אברכת התורה. ומ"מ נראה דאין כדאי לברך אחרי' דבלא"ה הברכה זו אפילו בצבור אינה חיובית ותליא במנהגא כדאיתא בגמרא ומי יאמר דנתפשט המנהג כהיום לברך ביחיד וכ"כ הפמ"ג דספק ברכות להקל

14 טור אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצב

ובעל העיטור ז"ל כתב מסתברא כיון שברכה אחרונה במנהגא תליא מילתא אין לגעור במי ששח בקריאתה דלאו הפסקה היא, אלא בקריאה תליא מילתא, ואינו נראה דכיון שהוא מברך צריך שלא להפסיקו, דמאי נפקא מינה דתלי במנהגא סוף סוף הוא מברך

15 בית יוסף אורח חיים סימן תרצב

ומה שכתב רבינו ואינו נראה דכיון שהוא מברך צריך שלא להפסיק וכו'. אינה טענה דכיון שאינו מחוייב לברך לבסוף נמצא שברכה זו לא שייכא אמגילה אלא הרי הוא כמשבחה ומודה על הנס וכמו שכתב הר"ן (יב. ד"ה ברוך), והילכך אינה ענין למגילה לומר שלא יפסיק בקריאתה

16 הר"ן על הרי"ף מסכת מגילה דף יב עמוד א

ברוך הרב את ריבנו. יש לתמוה ברכה זו למה פותחת בברוך שהרי היא סמוכה לברכה שלפניה... דהא מגילה ודאי לא מפסקא כי היכי דלא מפסיק ק"ש בברכותיה... י"ל דהאי ברכה אחרונה לאו אקריאת מגילה אלא ברכה בפני עצמה שנתקנה על הנס

17 שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה סימן תרצ

מגילה בי"ד ובט"ו צריך לחזור אחר עשרה, ואם אי אפשר בעשרה קורים אותם ביחיד. הגה: ויש להסתפק אם נשים מצטרפות לעשרה (הגהות אשירי פ"ק)

18 ערוך השולחן אורח חיים סימן תרצב

וכתב רבינו הרמ"א דברכה שלאחריה אינה אלא בציבור עכ"ל וי"ל הטעם דכיון דאינה שייכא למגילה אלא היא ברכת הודאה משום פרסומי ניסא לא נתקנה אלא בציבור שיש פירסום ולא ביחיד. ודע שהביאו זה בשם ירושלמי [ב"י בשם א"ח] ואני לא מצאתי זה בירושלמי ושום אחד מהראשונים לא הזכירו זה, ובשבלי הלקט מביא מנהג שתי ישיבות לברך לאחריה גם ביחיד וכמדומה שכן מנהג העולם

19 תרומת הדשן סימן קמ

שאלה: חולה שאינו יכול לבא לבהכ"נ בר"ה, וחבירו תוקע לו לאחר שכבר יצא עם ש"צ בבהכ"נ, מי יברך לשמוע קול שופר החולה או התוקע בעצמו?

תשובה: יראה דמן הדין יש לברך החולה בעצמו, דכיון דעיקר המצוה בשמיעה... ומש"ה תקנו לברך לשמוע קול שופר ולא על תקיעת שופר... וא"כ כיון דאיהו נמי שומע כמו התוקע ואיהו דמחוייב לשמוע ולא חבירו התוקע, שהרי כבר יצא אמאי לא יברך בעצמו... ואע"פ שזה מכשיר לו השמיעה, מ"מ הרי הוא כמו שקושר תפילין לחבירו בראשו [ו]בזרועו דמסתמא לא יברך רק המניח, כך נראה מן הדין אלא שאין נוהגים כך.